

Wsparcie kadry jednostek samorządu terytorialnego w zarządzaniu oświatą ukierunkowanym na rozwój szkół i kompetencji kluczowych uczniów (POWR.02.10.00-IP.02-00-003/15)

Strategiczny przegląd sytuacji w obszarze 6:

Organizacja doradztwa zawodowego dla uczniów

1. Podstawa prawna działania samorządu w obszarze

Zgodnie z art. 1 pkt 17-19 ustawy Prawo oświatowe system oświaty zapewnia w szczególności m.in.: dostosowywanie kierunków i treści kształcenia do wymogów rynku pracy, kształtowanie u uczniów postaw przedsiębiorczości i kreatywności sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym, w tym poprzez stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych oraz przygotowywanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

W myśl art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy – Prawo oświatowe jedną z podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego. Zajęcia te są organizowane dla uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum (ust. 6). Ponadto są one realizowane niezależnie od pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu udzielanej uczniom podczas zajęć prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (ust. 7).

W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół określono minimalny wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego. Ponadto dyrektor szkoły, uwzględniając ramowy plan nauczania, ustala dla poszczególnych klas i oddziałów tygodniowy rozkład zajęć, a w szkołach dla dorosłych prowadzących zajęcia w formie zaocznej - semestralny rozkład zajęć m.in. z zakresu doradztwa zawodowego (§4 powołanego rozporządzenia).

Realizowane w szkołach doradztwo edukacyjno-zawodowe, organizowane jest w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego określonego w statucie szkoły (art. 98 ust. 1 pkt 16 ustawy – Prawo oświatowe).

Szczegółowe wytyczne realizacji doradztwa zawodowego zostaną określone w rozporządzeniu, nie później niż do 1 września 2018 r., wtedy, bowiem wchodzi w życie przepis art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe, zgodnie, z którym w rozporządzeniu zostaną określone treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, warunki i sposób realizacji i organizacji doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 4, oraz wymagania w zakresie przygotowania osób realizujących doradztwo zawodowe w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 4, uwzględniając rolę doradztwa zawodowego we wspieraniu uczniów i słuchaczy w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Natomiast w roku szkolnym 2017/2018 zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w oparciu o program przygotowany przez nauczyciela realizującego te zajęcia i dopuszczony do użytku przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej (art. 292 ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe).

Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce udzielają uczniom m.in. doradcy zawodowi (§4 ust. 2 rozporządzenia z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach). Przywołane rozporządzenie w §6 ust. 2 i 3 określa, że w szkole i placówce pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana także w formie m.in. zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu - w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych. Zgodnie z §18 rozporządzenia w przypadku szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum, a od

1 września 2018 także placówek, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu uzupełniają działania szkoły i placówki w zakresie doradztwa zawodowego.

Rozporządzenie w § 26 określa zadania doradcy zawodowego, do których należy w szczególności: 1) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz *pomoc* w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej; 2) gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia; 3) prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów; 4) koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę i placówkę; 5) współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu; 6) wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W przypadku braku doradcy zawodowego w szkole lub placówce dyrektor szkoły lub placówki wyznacza nauczyciela, wychowawcę grupy wychowawczej lub specjalistę realizującego zadania, o których mowa powyżej.

Należy wskazać, że do czasu zakończenia kształcenia dzieci w szkołach starego typu obowiązuje jeszcze także rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach – wydane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

2. Analiza ilościowa

W 2015 roku Instytut Badań Edukacyjnych przeprowadził badanie diagnostyczne sytuacji w polskich szkołach w zakresie stanu doradztwa zawodowego. Badanie to pozwoliło na określenie różnych wskaźników, kilka z nich poniżej.

Około 15% polskich szkół zatrudnia osobę na stanowisku doradcy zawodowego (tzw. doradca „etatowy”), w 80% przypadków obowiązki te pełni osoba, dla której nie jest to podstawowe zadanie (wyznaczony przez dyrektora nauczyciel), 5% nie realizuje go w ogóle. Oznacza to, że na około 13 tys. istniejących gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, tylko około 2 tysięcy z nich zatrudnia doradcę „etatowego”.

- 15,4% polskich szkół zatrudnia doradcę „etatowego”, z tego: 14,9%- liceum, 21,0%- technikum, 19,1% - ZSZ, 13,5% - gimnazjum.
- 78,6% polskich szkół zatrudnia „inną osobę zajmującą się doradztwem”, z tego: 77,6% %- liceum, 70,90%- technikum, 75,6 % - ZSZ, 82,6% - gimnazjum.
- 5,4% polskich szkół nie realizuje (według deklaracji dyrektorów) zadań z zakresu doradztwa, z tego:: 7,5% - liceum, 8,1%- technikum, 5,3 % - ZSZ, 3,9% - gimnazjum.
- Średnia liczba godzin doradztwa na jedną klasę w ciągu roku w szkołach, w których jest zatrudniony „etatowy” doradca, wynosi 20,9 godz.
- Średnia liczba godzin doradztwa na jedną klasę w ciągu roku w szkołach, w których jest zatrudniona inna osoba, wynosi 12,2 godz.
- W szkołach liczących do 100 uczniów przypadają średnio 22 godziny zajęć doradczych na jedną klasę.
- W szkołach liczących od 100 do 200 uczniów średnio na jedną klasę przypada 15 godzin zajęć doradczych.
- W szkołach, do których uczęszcza ponad 200 uczniów, ale mniej niż 350, przypada średnio 10 godzin zajęć doradczych na klasę.
- W szkołach liczących ponad 350 uczniów jest już 8 godzin zajęć doradczych na jedną klasę w ciągu

roku (Podwójcic, K.).⁸

Ważnym wskaźnikiem jest również stan doradztwa ukierunkowany na rodziców uczniów.

Prawie 80% wszystkich doradców (w tym 77% będących „inną osobą” realizującą zadania z zakresu poradnictwa oraz 86% doradców „etatowych”) oświadcza, że przybliży problematykę doradztwa edukacyjno-zawodowego rodzicom uczniów. Istotne różnice w tym zakresie widać na poziomie poszczególnych typów szkół – deklaracje o wprowadzaniu rodziców w zagadnienia związane z doradztwem składa:

- 89% doradców z gimnazjów;
- 66% doradców z zasadniczych szkół zawodowych;
- 67% doradców z techników;
- 63% doradców z liceów (Podwójcic, K.).⁸

Etaty dla doradców zawodowych to problem pojawiający się w każdej analizie dotyczącej stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w systemie oświaty. Zatrudnienie wykwalifikowanych doradców zawodowych, którzy sprawnie poprowadziliby proces doradztwa indywidualnego i grupowego w szkole, nadal jest dla większości dyrektorów niemożliwe.

3. Rola organu prowadzącego

Prawo oświatowe wprowadziło od roku szkolnego 2017/2018 obowiązek prowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego w klasie VII szkoły podstawowej oraz w branżowej szkole I stopnia (nie ma jeszcze wytycznych, obowiązują dotychczasowe zasady, co oznacza konieczność przygotowania odpowiedniego programu). Aktywny organ prowadzący oprócz działań standardowych może podjąć szereg inicjatyw w celu wsparcia prowadzonych przez siebie szkół oraz zapewnienia ich uczniom wysokiej jakości doradztwa zawodowego poprzez:

1. Zapewnienie koordynacji poradnictwa zawodowego dla uczniów na poziomie powiatu.
2. Ułatwienie wymiany informacji i współpracy między doradcami zawodowymi przedstawicielami lokalnych przedsiębiorców i instytucji rynku pracy w celu wprowadzenia do programu doradztwa zawodowego treści odzwierciedlających specyfikę lokalnego rynku pracy.
3. Podejmowanie wspólnych inicjatyw z udziałem przedsiębiorców i instytucji rynku pracy.
4. Zapewnienie wysokiej jakości i skuteczności doradztwa zawodowego w szkołach poprzez angażowanie się w ponadlokalne inicjatywy zmierzające do wypracowania nowoczesnych modeli doradztwa. Modele te powinny uwzględniać m.in. włączenie rodziców uczniów w proces doradztwa zawodowego.

W rozdziale 4 i 5 przyporządkowano numerycznie zidentyfikowane narzędzia i rozwiązania oraz dobre praktyki ilustrujące role organu prowadzącego wskazane w niniejszym rozdziale.

4. Narzędzia i rozwiązania zarządcze

1. Zapewnienie koordynacji poradnictwa zawodowego dla uczniów na poziomie powiatu.

1.1 Utworzenie Powiatowego Ośrodka Kariery, który obejmie swoim działaniem uczniów szkół gminnych i powiatowych. Przy takim rozwiązaniu prowadzeniem poradnictwa we współpracy z gminnymi doradcami zawodowymi zajmuje się powiatowy doradca zawodowy.

1.2 Otwieranie szkolnych ośrodków doradztwa zawodowego i punktów konsultacyjnych, współpracujących z powiatowymi urzędami pracy i poradniami psychologiczno- pedagogicznymi (w

zakresie diagnozowania u uczniów predyspozycji zawodowych).

2. Ułatwienie wymiany informacji i współpracy między doradcami zawodowymi, przedstawicielami lokalnych przedsiębiorców i instytucji rynku pracy.

2.1 Tworzenie lokalnych sieci doradztwa zawodowego z zaangażowaniem powiatowego urzędu pracy, lokalnych przedsiębiorców i poradni psychologiczno-pedagogicznej.

2.2 Publikowanie materiałów pozwalających uczniom / rodzicom poznać ofertę edukacyjną i potencjał lokalnego rynku pracy (np. informator o ofercie kształcenia i perspektywach przyszłej pracy, broszury i poradniki dla rodziców odnośnie wyborów edukacyjnych dzieci).

3. Podejmowanie wspólnych inicjatyw z udziałem przedsiębiorców i instytucji rynku pracy.

3.1 Uruchamianie klas patronackich.

3.2 Organizowanie cyklicznych wydarzeń pozwalających na spotkanie uczniów / rodziców i pracodawców (targów edukacyjnych, targów pracy, dni przedsiębiorczości, „dni otwarte” na terenie lokalnych firm itp.)

3.3 Organizowanie warsztatów, projektów i konkursów dla młodzieży stojącej przed wyborem szkoły ponadgimnazjalnej/ponadpodstawowej

4. Angażowanie się w ponadlokalne inicjatywy zmierzające do wypracowania nowoczesnych modeli doradztwa.

4.1 Tworzenie regionalnych porozumień i modeli doradztwa zawodowego.

5. Dobre praktyki

Aktualnie w naszym kraju nie funkcjonuje ujednoczone doradztwo edukacyjno-zawodowe w systemie oświaty. W poszczególnych województwach, różne organy prowadzące placówki oświatowe próbują jednak wprowadzać ciekawe rozwiązania, które promują doradztwo dla młodzieży i przyczyniają się do poprawy jej sytuacji na zawodowym starcie. Przykładów dobrych praktyk, projektów w tym obszarze jest coraz więcej, w różnych jednostkach samorządów terytorialnych.

1. Zapewnienie koordynacji poradnictwa zawodowego dla uczniów na poziomie powiatu

1.1 Utworzenie Powiatowego Ośrodka Kariery

1.1.1 Powołanie Powiatowego Ośrodka Kariery w Powiecie Kwidzyńskim.

http://www.powiatkwidzynski.pl/portal/images/pliki/edukacja/raporty_i_statystyki/loSRZO_2016_17.pdf

W 2010 roku przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kwidzynie powołano Powiatowy Ośrodek Kariery, którego głównym celem jest wspieranie młodzieży we właściwym wyborze zawodu, szkoły ponadgimnazjalnej i szkoły wyższej. W ramach POK:

- Utworzono etat doradcy zawodowego w PPP dla potrzeb uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych powiatu kwidzyńskiego, dodatkowo w roku 2016 utworzono drugi etat doradcy zawodowego w ramach realizacji projektu „Podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego w powiecie kwidzyńskim większa zatrudnialność uczniów”,
- Objęto uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych programem warsztatów zawodoznawczych,
- Nawiązano współpracę z dyrektorami i przedstawicielami szkół (pedagogami, osobami odpowiedzialnymi w szkole za doradztwo zawodowe), doradcami zawodowymi Powiatowego Urzędu Pracy, kierownikiem Cechu Rzemiosł Różnych oraz pracodawcami i przedstawicielami zawodów,

- Przeprowadzono diagnozę stanu poradnictwa edukacyjno-zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych, utworzono Szkolne Punkty Kariery. Doradca zawodowy współpracuje z pedagogami szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz pracodawcami, organizuje spotkania z przedstawicielami firm oraz dyrektorami szkół ponadgimnazjalnych dotyczące zasad wzajemnej współpracy w obszarze realizacji działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, prowadzi warsztaty adresowane do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, organizuje spotkania zawodoznawcze dla uczniów klas III gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz ich rodziców z pracodawcami, nauczycielami nauki zawodu oraz przedstawicielami zawodów, prowadzi indywidualne konsultacje dla uczniów.

1.1.2 Działania Powiatowego Ośrodka Karier w Powiecie Kościańskim

http://www.powiatkoscian.pl/Pierwsze_certyfikaty_w_Powiatowym_Osrodku_Karier_rozdane,530.html

W ramach działań Powiatowego Ośrodka Karier w Kościanie realizowane są szkolenia, do których kandydaci rekrutowani są w uzgodnieniu z powiatowym urzędem pracy. Jednym z nich był projekt szkoleń dla młodych osób, poniżej 25 roku życia posiadających różny poziom wykształcenia. W ciągu dwóch miesięcy wsparciem objęto 60 osób. Uczestników podzielono na cztery 15 osobowe grupy. Każdy z nich miał możliwość konsultacji i porady od psychologa, pedagoga i doradcy zawodowego celem ustalenia predyspozycji zawodowych kursantów. Właściwe szkolenia odbywały się w ramach 4 modułów tematycznych. Kursanci mogli zdobyć wiedzę z zakresu podstawowej obsługi komputera, z obsługi komputerowych programów graficznych, z zakresu obsługi wózków jezdniowych i komputerowej obsługi magazynu oraz umiejętności spawania metodami TIG i MAG. Średnio każda szkolona osoba miała 150 godzin zajęć. Kurs kończył się uzyskaniem certyfikatów honorowanych w Europie uroczystie wręczonych przez starostę. W wyniku konsultacji ze specjalistami 10 osób zdecydowało się na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. W związku z tym pracownicy kościańskiego Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości przeprowadzili dla tych osób kurs z zakresu pierwszych kroków w biznesie.

1.2 Otwieranie szkolnych ośrodków doradztwa zawodowego i punktów konsultacyjnych

1.2.1 Otwieranie Szkolnych Ośrodków Kariery w Powiecie Kwidzyńskim.

http://www.powiatkwidzynski.pl/portal/images/pliki/projekty/2014-2020/rpo_wp/poddzialanie_3_3_1/2017/11/Otwarcie_spinki.pdf

W październiku 2017r. rozpoczęły funkcjonowanie SPInKi - Szkolne Punkty Informacji i Kariery w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu. W SPInKach znajdują się zbiory biblioteczne tj.: informacje dla uczniów (m.in.: ulotki, czasopisma specjalistyczne, informacje z PUP w Kwidzynie, filmy o zawodach, opisy zawodów, ankiety, kwestionariusze, adresy stron internetowych, czasopisma). Celem funkcjonowania SPInKi jest przede wszystkim zwiększenie szans uczniów na zatrudnienie w wybranych zawodach oraz podniesienie ich zdolności do podejmowania trafionych decyzji planowania ścieżki kształcenia na studiach wyższych.

1.2.2 Szkolny Ośrodek Kariery "KREATOR" w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Chojnicach

http://www.swdz-chojnice.pl/11_szkolny_osrodek_kariery.html

SzOK „Kreator” oferuje wsparcie w zakresie realizacji zadań z doradztwa edukacyjno-zawodowego we wszystkich szkołach powiatu Chojnickiego. Usługi SzOK obejmują działania na rzecz: uczniów, nauczycieli, rodziców, rad pedagogicznych oraz środowiska lokalnego w zakresie wspierania i realizacji działań z poradnictwa zawodowego. Formy usług SzOK:

- Indywidualne poradnictwo zawodowe – oferowane w postaci porad indywidualnych i indywidualnej informacji zawodowo-edukacyjnej,
- Grupowe poradnictwo zawodowe – realizowane w postaci aktywizujących zajęć warsztatowych,

- Grupowa informacja zawodowa – realizowana w formie zajęć informacyjnych skierowanych głównie do młodzieży i rodziców.

2. Ułatwienie wymiany informacji i współpracy między doradcami zawodowymi, przedstawicielami lokalnych przedsiębiorców i instytucji rynku pracy

2.1 Tworzenie lokalnych sieci doradztwa zawodowego

2.1.1 Utworzenie lokalnej sieci doradztwa zawodowego w Powiecie Nowosolskim.

<http://www.miasta.pl/strony/wsparcie-kadry-jst-w-zarzadzaniu-oswiata-ukierunkowane-na-rozwoj-uczniow-i-kluczowych-kompetencji-uczniow>

Powiat nowosolski jest organem prowadzącym dla różnych typów szkół i placówek oświatowych. W szkołach powiatu uczniowie kształcą się w wielu zawodach, m.in.: elektryk, ekonomista, mechatronik, mechanik, logistyk, spedytor, organizacja usług gastronomicznych, hotelarstwo, organizacja reklamy, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, usług fryzjerskich, inżynierii środowiska i melioracji. Rozwinięta formą jest także kształcenie pracowników młodocianych na poziomie szkoły zawodowej, którzy podczas nauki zdobywają również przygotowanie zawodowe bezpośrednio u pracodawcy oraz podnoszą swoje kwalifikacje na kursach zawodowych. W ramach budowania lokalnej sieci doradztwa podjęto różne działania.

1. Pierwszą inicjatywą powiatu było utworzenie i powołania zespołu ds. szkolnictwa zawodowego i współpracy z przedsiębiorcami. Do zespołu weszli: przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pracodawców, dyrektorzy szkół, doradcy zawodowi, przedstawiciele administracji. Zadaniem zespołu była identyfikacja przyczyn i próba wypracowania rozwiązań.
2. Równoległe powołany został pełnomocnik starosty ds. kontaktów i współpracy z przedsiębiorcami. Działalność pełnomocnika w dużej mierze opiera się o analizę bieżącej sytuacji na lokalnym rynku pracy, prognozę zapotrzebowania na umiejętności i kwalifikacje w danym zakresie, organizowanie trwałej współpracy z przedsiębiorcami na linii organ prowadzący – szkoła oraz wspólne działania na rzecz doradztwa zawodowego. Działanie te wykonuje wychodząc w teren (wizyty w przedsiębiorstwach) oraz pełniąc jednodniowy dyżur w Starostwie Powiatowym w Nowej Soli.
3. Jednocześnie podjęto próbę dostosowania kierunków kształcenia w cyklu trzy- i czteroletnim do zapotrzebowania funkcjonującej w Nowe Soli strefy przemysłowej, w tym tworzenie klas patronackich (na podstawie porozumień kształcących pod potrzeby konkretnych przedsiębiorstw) oraz tworzenia form doksztalcania do potrzeb pracodawców w systemie skróconym np. kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

2.1.2 Powołanie Lokalnego Centrum Doradztwa Zawodowego w Białymstoku.

http://ckubialystok.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=236&Itemid=355

Lokalne Centrum Doradztwa Zawodowego zostało powołane przez Prezydenta Miasta Białegostoku 1 września 2008 r. Celem działania LCDZ jest rozwój i upowszechnienie usług doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz ułatwienie uczniom dostępu do lokalnego i krajowego rynku pracy. Główne zadania LCDZ to:

- Współpraca przy realizacji usług doradztwa zawodowego w szkołach – preorientacji zawodowej, spotkań informacyjnych, zajęć warsztatowych itp.,
- Prowadzenie zespołu doskonalącego z zakresu doradztwa dla doradców zawodowych, pedagogów i psychologów,
- Realizacja założeń Programu Rozwoju Edukacji Miasta Białegostoku
- Indywidualne konsultacje dla uczniów i rodziców szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjalnych Miasta Białegostoku oraz działania wspierające nauczycieli, wychowawców, pedagogów.

2.2 Publikowanie materiałów pozwalających uczniom / rodzicom poznać ofertę edukacyjną i potencjał lokalnego rynku pracy

2.2.1 Wspólnie z przedsiębiorcami corocznie wydawanie informatora w Powiecie Kwidzińskim o ofercie kształcenia i perspektywach przyszłej pracy.

http://www.powiatkwidzynski.pl/portal/images/pliki/edukacja/raporty_i_statystyki/loSRZO_2016_17.pdf

Organ prowadzący od 2007 roku wydaje informator z ofertą szkół ponadgimnazjalnych (2500 egz.), w którym kształcenie zawodowe promują nie tylko szkoły, ale również współpracujący ze szkołami pracodawcy. Informator z ofertą edukacyjną na nowy rok szkolny przekazywany jest do wszystkich uczniów kl. III gimnazjów z terenu powiatu kwidzińskiego oraz m.in. do gimnazjów: z innych powiatów województwa pomorskiego, warmińsko-mazurskiego oraz kujawsko-pomorskiego.

2.2.2 Wydawanie Informatorów o warszawskich szkołach różnych typów

<http://www.edukacja.warszawa.pl/ksztalcenie-zawodowe>

<http://edukacja.warszawa.pl/specjalne-potrzeby-edukacyjne-informacje/15111-informator-o-szkolach-i-placowkach-specjalnych-na-rok>

specjalnych-na-rok

Miasto Stołeczne Warszawa od 10 lat wydaje informatory dla uczniów i ich rodziców o ofercie edukacyjnej w różnych typach prowadzonych przez siebie szkół. Broszury zawierają nie tylko opisy zawodów, specjalności i profili, ale również informacje o aktualnej strukturze systemu oświaty w Polsce. Obecnie są to informatory i plakaty:

- "Technika i branżowe szkoły I stopnia Miasta Stołecznej Warszawy" na rok szkolny 2017/2018,
- Informator o szkołach i placówkach specjalnych na rok szkolny 2017/2018,
- Plakat „Zawodowa droga do przyszłości”.

3. Podejmowanie wspólnych inicjatyw z udziałem przedsiębiorców i instytucji rynku pracy

3.1 Uruchamianie klas patronackich.

3.1.1 Uruchomienie klasy patronackiej w Powiecie Kwidzińskim

<http://www.kwidzyn1.pl/wiadomosci/3864,uczniowie-w-lacroix-electronics>

Powiat Kwidziński, jako organ prowadzący szkoły ponadgimnazjalne, zainicjował współpracę podległych szkół prowadzących kształcenie zawodowe z lokalnymi pracodawcami. Jedną z inicjatyw było utworzenie klasy patronackiej w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Kwidzynie w zawodzie technik elektronik. Patronat nad klasą objęła francuska elektroniczna Firma Lacroix Electronics oddział w Kwidzynie. Współpraca obejmuje przeprowadzanie części zajęć praktycznych przez specjalistów Lacroix Electronics na terenie firmy, szkolenia branżowe dla uczniów i nauczycieli, praktyki zawodowe dla uczniów, konsultacje i doradztwo w zakresie programów i metod nauczania (przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów prawnych) oraz inne kwestie służące poprawie kształcenia uczniów z

uwzględnieniem potrzeb rynku pracy.

3.1.2 Uruchomienie klasy patronackiej w Powiecie Nowosolskim

<http://www.miasta.pl/strony/wsparcie-kadry-jst-w-zarzadzaniu-oswiata-ukierunkowane-na-rozwoj-uczniow-i-kluczowych-kompetencji-uczniow>

W powiecie nowosolskim podjęto próbę dostosowania kierunków kształcenia w cyklu trzy- i czteroletnim do zapotrzebowania funkcjonującej w Nowe Soli strefy przemysłowej. Jednym z działań było tworzenie klas patronackich (na podstawie porozumień o kształceniu pod potrzeby konkretnych przedsiębiorstw) oraz organizowanie innych form dokształcania do potrzeb pracodawców w systemie skróconym np. kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

3.2 Organizowanie cyklicznych wydarzeń pozwalających na spotkanie uczniów / rodziców i pracodawców

3.2.1 Targi Pracy i Edukacji w Powiecie Nowosolskim

<http://www.miasta.pl/strony/wsparcie-kadry-jst-w-zarzadzaniu-oswiata-ukierunkowane-na-rozwoj-uczniow-i-kluczowych-kompetencji-uczniow>

Organizację Targów Pracy i Edukacji zainicjowano w 2015 r. Targi organizowane są w hali sportowej Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego „Elektryk” w Nowej Soli we współpracy ze szkołami, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Organizacją Pracodawców Ziemi Lubuskiej. PUP oraz OPZL odpowiadają za promowanie inicjatywy na lokalnym rynku pracy oraz rekrutację firm, uczelni wyższych, instytucji szkoleniowych, Powiat Nowosolski za przygotowanie warsztatów, dowóz uczniów, działania promocyjne, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego „Elektryk” odpowiada za przygotowanie hali sportowej, wydzielenie miejsc na stoiska, zapewnienie energii elektrycznej, obsługa itp. Przedstawiciele firm angażują się w inicjatywę Targów od samego początku. Celom organizacyjnym służy przygotowywany corocznie przez PUP regulamin Targów Pracy i Edukacji. Decyzją władz powiatu nowosolskiego udział w targach jest bezpłatny, ma to na celu zachęcenie jak najszerszej grupy instytucji do udziału i prezentacji swojej oferty. Organizacja Targów z roku na rok ulegała modyfikacji, wprowadzania coraz ciekawszych narzędzi przyciągających firmy (bezpośredni kontakt z absolwentami, panele dyskusyjne) i uczniów (występy, możliwość złożenia CV). W Targach Pracy i Edukacji biorą udział osoby bezrobotne oraz uczniowie szkół gimnazjalnych (ok. 700 osób) i ponadgimnazjalnych (ok. 300 osób). Organizowanych jest przez placówki edukacyjne ok. 30 warsztatów zawodowych. Na Targach wystawia się średnio od 30 do 40 firm, uczelnie wyższe, instytucje szkoleniowe, szkoły ponadgimnazjalne, powiatowe urzędy pracy.

W trakcie odbywają się liczne imprezy towarzyszące np. panele dyskusyjne z udziałem przedstawicieli przedsiębiorców, szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, w tym samorządy uczniowskie, przedstawienia, występy po to, aby targi tętniły życiem przez cały czas ich trwania.

3.2.2 „Wiosna Zawodowców” w Powiecie Jędrzejowskim

<http://www.miasta.pl/strony/wsparcie-kadry-jst-w-zarzadzaniu-oswiata-ukierunkowane-na-rozwoj-uczniow-i-kluczowych-kompetencji-uczniow>

Powiat Jędrzejów to powiat ziemski prowadzący 5 zespołów szkół ponadgimnazjalnych, 3 licea ogólnokształcące samodzielne i 2 placówki oświatowe. Niekorzystnym zjawiskiem dla szkół ponadgimnazjalnych jest zmniejszająca się liczba absolwentów gimnazjów. Dodatkowym niepokojącym trendem jest to, że coraz większa liczba absolwentów gimnazjów wybiera szkoły zlokalizowane poza granicami powiatu jędrzejowskiego. Dlatego też w szkołach ponadgimnazjalnych postanowiono przedsięwziąć różnorakie działania skierowane bezpośrednio na gimnazjalistów, które przedstawią pełną ofertę edukacyjną placówki ponadgimnazjalnej, dokładnie zobrazują cały proces kształcenia oraz przedstawią plusy i minusy przyszłego zawodu. Rozpoczęto cyklicznie organizację imprezy promującej kształcenie zawodowe, organizowane w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. ks. Stanisława

Konarskiego, pod nazwą „Wiosna Zawodowców”. W ramach „Wiosny Zawodowców” odbywają się:

- Wycieczki zawodoznawcze do zakładów pracy dla uczniów technikum;
- Zawodoznawcze seminaria panelowe w równoległych grupach przybliżające specyfikę kształconych zawodów oraz wymagania stawiane kandydatom do tych zawodów. Prowadzone są one przez lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli zawodów oraz pracowników uczelni wyższych.
- Dyrektorzy szkół, przedstawiciele organów prowadzących i nadzorujących oraz przedsiębiorcy wspólnie zastanawiają się nad rolą i kierunkami rozwoju szkolnictwa zawodowego i powiązaniu go z potrzebami lokalnego rynku pracy, wypracowywane są również właściwe formy współpracy szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i szkół wyższych we wsparciu ucznia w świadomym wyborze drogi kształcenia;
- Uczniowie technikum prezentują stoiska promujące zawody, w których się kształcą oraz przygotowują ciekawe konkursy związane z każdym zawodem;
- Podczas trwania imprezy odbywają się również indywidualne konsultacje ze szkolnym doradcą zawodowym.

3.2.3 We współpracy z pracodawcami organizowanie „Dni otwartych” na terenie firm w Powiecie Nowosolskim.

<http://www.miasta.pl/strony/wsparcie-kadry-jst-w-zarzadzaniu-oswiata-ukierunkowane-na-rozwoj-uczniow-i-kluczowych-kompetencji-uczniow>

Samorząd powiatowy utworzył sieci doradców zawodowych. Jedną z form działalności sieci doradców jest organizowanie wizyt zawodoznawczych dla uczniów w lokalnych przedsiębiorstwach. Wizyty te umożliwiają poznanie nie tylko środowiska lokalnego rynku pracy, ale i struktury zatrudnienia w regionie. Ponadto wspomagają proces poradnictwa zawodowego dla dzieci i młodzieży. Informacje uzyskane od pracodawców są przekazywane przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowej Soli uczniom klas szóstych szkół podstawowych, trzecich gimnazjum oraz maturzystom podczas organizowanych w szkołach warsztatów dotyczących wyboru szkoły i zawodu oraz badań preferencji edukacyjno-zawodowych uczniów prowadzonych na terenie ich szkół macierzystych. Biorący udział w spotkaniach mają okazję zdobyć informacje na temat działalności firm, oferowanego zatrudnienia, warunków pracy w danym zakładzie (warunków płacowych i socjalnych oferowanych przez firmę). Wizyty w przedsiębiorstwach dodatkowo pogłębiają znajomość technologii i organizacji pracy, dają sposobność zaznajamiania się z nowoczesnym oprogramowaniem i oprzyrządowaniem oraz pozwalają na bezpośredni kontakt ze środowiskiem pracy. Dostarczają praktycznej wiedzy o zawodach, czynnościach i warunkach ich wykonywania. Powyższe informacje są następnie przekazywane przez doradców zawodowych lub pedagogów szkolnych (pełniących rolę doradcy zawodowego w szkole) bezpośrednio uczniom, wskazując im drogę, jaką muszą pokonać, aby zdobyć dany zawód, wykształcenie oraz pracę. Ponadto, w ramach prowadzonych wspólnych spotkań, doradcy zawodowi wymieniają się doświadczeniami w pracy z uczniem, jego oczekiwaniach i postrzeganiu siebie i swojej ścieżki edukacyjnej, a potem zawodowej. Doradcy zawodowi przedstawiają także informację zwrotną dla lokalnego rynku pracy.

3.3 Organizowanie warsztatów, projektów i konkursów dla młodzieży stojącej przed wyborem szkoły ponadgimnazjalnej/ponadpodstawowej

3.3.1 Wspólnie z pracodawcami organizowanie konkursu wiedzy technicznej w Powiecie Kwidzyńskim.

http://www.powiatkwidzynski.pl/portal/index.php/aktualnosci/15-edukacja/aktualnosci/1171-ii-powiatowy-konkurs-wiedzy-technicznej#!IMG_1031

Od roku 2016 Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Kwidzynie organizuje Powiatowy Konkurs Wiedzy Technicznej. Konkurs adresowany jest do szkół ponadgimnazjalnych o kierunkach technicznych. Uczestnicy konkursu zmagają się z zadaniami w jednej z wybranych kategorii:

elektroniczno-informatycznej, mechanicznej lub papierniczej. Czekają na nich dwa testy oceniające zdolność logicznego myślenia oraz znajomość wiedzy kierunkowej, a potem zadania otwarte sprawdzające wiedzę praktyczną. Celem konkursu jest pobudzanie uczniów do samodzielnego poszerzania i aktualizowania wiedzy technicznej. Ma on także za zadanie zwracać uwagę na kształcenie techniczne i jego znaczenia w powiecie kwidzyńskim, a przez to zwiększać zainteresowanie kierunkami technicznymi i promować szkoły oraz wspierających je pracodawców. Współorganizatorami konkursu są największe firmy produkcyjne w powiecie kwidzyńskim: Jabil, LACROIX Electronics, International Paper, KBR Poland oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego we współpracy ze szkołami technicznymi powiatu.

3.3.2 Akademia młodego przedsiębiorcy / Zajęcia pozalekcyjne z elementami przedsiębiorczości w Gminie Miejskiej Dzierżoniów

<http://www.zmp.poznan.pl/strony/wsparcie-kadry-jst-w-zarzadzaniu-oswiata-ukierunkowane-na-rozwoj-uczniow-i-kluczowych-kompetencji-uczniow>

Gmina Miejska Dzierżoniów w celu wyposażenia uczniów w wiedzę i umiejętności pozwalające na dostosowanie się do zmieniających się warunków na rynku pracy, zwiększenia wiary w siebie, pomocy w świadomym wyborze zawodu, do Programu Rozwoju Społecznego Dzierżoniowa na lata 2015 – 2020 włączono zajęcia pozalekcyjne z elementami przedsiębiorczości nazwane w przedszkolach i szkołach podstawowych Akademią Młodego Przedsiębiorcy. W gimnazjach programy tych zajęć przybrały inne nazwy (np. w Zespole Gimnazjów nr 3 im. Stanisława Konarskiego(ZG3) był to program „Być przedsiębiorczym”). Działania te zakładały realizację innowacyjnych, autorskich zajęć z szeroko pojętej przedsiębiorczości, zachęcały nauczycieli i wychowawców do wprowadzania nowych metod pracy z dziećmi, do współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, do zapraszania osób wykonujących ciekawe zawody, prowadzenia lekcji otwartych. Bardzo szeroko zdefiniowano odbiorców zajęć, począwszy od dzieci w przedszkolach, przez uczniów szkół podstawowych, na gimnazjalistach kończąc. Twórcy rozwiązania mieli także nadzieję na włączenie rodziców przedszkolaków, czy uczniów do realizacji programu, aby przy okazji przeprowadzić edukację ekonomiczną rodziców. Za organizację zajęć w placówkach odpowiedzialnych uczyniono dyrektorów szkół i przedszkoli. Realizacja zakładała wykorzystanie wielu zasobów dostępnych na terenie miasta, szeroką współpracę między instytucjami, zakładami pracy – przedsiębiorcami, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi. Zajęcia z przedsiębiorczości prowadzone przeciętnie w każdej klasie w wymiarze 1 godz./tyg. Celem jest poszerzenie elementarnej wiedzy uczniów z zakresu przedsiębiorczości i ekonomii, rozwijanie postaw przedsiębiorczości, oraz przyszłej aktywności zawodowej. Program zajęć ma pomóc przygotować młodzież do aktywnego wchodzenia w życie gospodarcze. Stanowienia o sobie, wytyczania własnej drogi rozwoju poprzez aktywne wzmocnienie swoich mocnych stron, uzdolnień oraz zainteresowań, a przez to dostosowania się do zmieniającej się struktury rynku pracy.

3.3.3 Realizacja projektu „Szkoła blisko pracy” w Powiecie Kwidzyńskim

<http://kwidzyn.naszemiasto.pl/artukul/lacroix-laczy-nauke-i-zabawe-gimnazjalisci-wzieli-udzial-w,4080290,artgal,t,id,tm.html>

Firma Lacroix Electronics w Kwidzynie we współpracy z Air France, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Kwidzynie oraz wszystkie gminy powiatu kwidzyńskiego od 2016 roku realizują projekt, który ma na celu wsparcie młodzieży w wieku gimnazjalnym w wyborze ścieżki zawodowej, przybliżenie im praktycznych umiejętności przydatnych w codziennej pracy oraz promocję szkolnictwa technicznego. W ramach projektu odbywa się cykl warsztatów z elektroniki, robotyki i mechatroniki oraz pracy zespołowej prowadzonych przez praktyków z Lacroix i nauczycieli CKZiU oraz sesje konsultingowe.

4. Angażowanie się w ponadlokalne inicjatywy zmierzające do wypracowania nowoczesnych modeli doradztwa

4.1 Tworzenie regionalnych porozumień i modeli doradztwa zawodowego.

4.1.1 Wymiana dobrych praktyk w zakresie doradztwa w skali subregionalnej i regionalnej w województwie podlaskim.

<https://www.ore.edu.pl/ksza%c5%82cienie-zawodowe-i-ustawiczne/7370-poradnictwo-zawodowe?2108bbc95adf0e08b5c238de389ea414=e2d5d84aab0241edfd13e9adc3cd15f5>

Na mocy Regionalnego Porozumienia na Rzecz Poradnictwa Zawodowego utworzono Regionalną Sieć Poradnictwa Zawodowego w województwie podlaskim. Jego działania skupiają się wokół budowania silnego partnerstwa na rzecz rozwoju poradnictwa zawodowego w regionie angażującego placówki oświatowe, instytucje rynku pracy oraz urzędy miast i gmin. Główne kierunki działań to tworzenie jednolitego systemu poradnictwa dla młodzieży uczącej się i absolwentów wchodzących na rynek pracy, a także podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w ten proces oraz standardów świadczonych przez nich usług. Proponowane obszary współpracy w ramach Regionalnego Porozumienia na Rzecz Rozwoju Poradnictwa Zawodowego to:

1. Budowanie i wzmocnienie potencjału lokalnej sieci Szkolnych Ośrodków Karier w zakresie działań na rzecz funkcjonowania absolwentów na rynku pracy.
2. Stworzenie systemu akredytacji sieci Szkolnych Ośrodków Karier obejmującej szkoły średnie woj. podlaskiego.
3. Podniesienie kwalifikacji doradców zawodowych działających w SZOK-ach113. (D. Kukła 2012)

4.1.2 Model doradztwa zawodowego w województwie łódzkim.

<https://www.ore.edu.pl/ksza%c5%82cienie-zawodowe-i-ustawiczne/7370-poradnictwo-zawodowe?2108bbc95adf0e08b5c238de389ea414=e2d5d84aab0241edfd13e9adc3cd15f5>

W Łodzi podjęto działania mające na celu budowę jednolitego systemu doradztwa zawodowego.

Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, jako placówka zajmująca się doskonaleniem umiejętności zawodowych kadry pedagogicznej, zorganizowało Ośrodek Doradztwa Zawodowego, którego głównym celem stało się wspieranie szkół w tworzeniu systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego. Podstawowe założenia systemu to:

- Poradnictwo zawodowe i orientacja zawodowa, jako obszar znany każdemu nauczycielowi.
- W procesie kształcenia konieczne jest przekazywanie informacji i kształtowanie umiejętności niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy.
- Nauczyciel każdego przedmiotu powinien włączyć się do realizacji orientacji i poradnictwa zawodowego. Działalność ośrodka prowadzona jest przez trzy podległe mu jednostki:
  - ✓ Pracownię Orientacji i Poradnictwa Zawodowego,
  - ✓ Pracownię Badania Predyspozycji Zawodowych,
  - ✓ Pracownię Przedsiębiorczości.

Działania skierowane są do uczniów i rodziców a ponadto łódzki model zakłada ciągły rozwój kadry pedagogicznej. Koordynacja działań w ramach systemu opiera się na Ośrodku Doradztwa Zawodowego, ale przy ścisłym wsparciu szkół, samorządu, a przede wszystkim samym odbiorców usług, którzy chętnie uczestniczą we wszelkich przedsięwzięciach. (D. Kukła 2012)

6. Analiza kluczowych problemów

Prawidłowa realizacja funkcji i zadań w obszarze organizacja doradztwa zawodowego dla uczniów utrudniona jest z powodu licznych barier. Najważniejsze to:

1. **Brak świadomości potrzeby aktywnego zaangażowania władz samorządowych w organizację i**

animowanie systemu doradztwa zawodowego na terenie własnej JST.

Samorząd lokalny koordynując system doradztwa na swoim terenie, m.in. przez zintegrowanie działań podległych jednostek organizacyjnych (szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznej, powiatowego urzędu pracy) oraz przedstawicieli pracodawców może efektywnie wpływać na trafne wybory edukacyjne uczniów i ukierunkować działania na zwiększanie świadomości rodziców o korzyściach wynikających z profesjonalnego doradztwa w zakresie świadomego wyboru dalszej drogi kształcenia. Uświadomienie rodzicom, iż powinni wspierać dzieci w momencie dokonywania wyborów zawodowych, jest bardzo istotnym obszarem dla doradztwa edukacyjno-zawodowego. Należy, więc rekomendować udział pracowników JST w szkoleniach z tej tematyki organizowanych m.in. przez ORE w Warszawie oraz korzystanie z coraz liczniej pojawiających się publikacji.

2. Brak profesjonalnie przygotowanych kadr pedagogicznych do prowadzenia preorientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz niewystarczające zasoby finansowych na ten cel.

Aktualnie pojawia się coraz większa oferta różnych szkoleń dla doradców zawodowych, na które można kierować czynnych nauczycieli (np. zagrożonych utratą pracy w związku z likwidacją gimnazjów) wykorzystując na ten cel środki wyodrębniane w budżetach JST na doskonalenie zawodowe nauczycieli w ramach 1%. Można także skorzystać ze środków zewnętrznych zdobytych w ramach konkursów projektów.

3. Marginalizacja zadań doradcy zawodowego, nieuświadomienie konieczności badań potencjału młodych ludzi przed podjęciem decyzji o dalszej drodze edukacyjnej. Utrudnienia w zakresie stosowania profesjonalnych narzędzi wykorzystywanych w pracy doradcy zawodowego (brak tych narzędzi w szkole).

Wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy dysponują narzędziami niezbędnymi do badań predyspozycji zawodowych uczniów. Warto również wyposażyć w nie poradnię psychologiczno-pedagogiczną i połączyć zasoby obu tych instytucji, aby zbadać predyspozycje zawodowe całej populacji uczniów stojących przed wyborem szkoły ponadgimnazjalnej /ponadpodstawowej. Bezpłatne narzędzia do codziennej pracy doradcy zawodowego aktualnie powstają w ramach projektów ORE i są dostępne na stronie WWW. Obecnie jest już ich dość duża ilość.

4. Trudności w zakresie organizowania wyjść i wyjazdów do pracodawców.

Obecnie pracodawcy borykają się z problemem odpowiedniej ilości pracowników i coraz chętniej współpracują w zakresie kształcenia zawodowego. Należy jednak pamiętać, iż w biznesie najważniejsza jest produkcja i czas, dlatego też wyjazdy i wizyty na terenie firm muszą być skoordynowane i obejmować większe grupy uczniów. Takie spotkania najlepiej uzgadniać z poziomu JST, a nie poszczególnych szkół.

7. Trendy i tendencje w rozwoju obszaru

Jednostka samorządu terytorialnego może inicjować współpracę różnych instytucji wspomagających szkołę i ucznia w zakresie poradnictwa zawodowego, popularyzować wśród dyrektorów szkół i placówek oświatowych wiedzę o nowym modelu wspomagania doradztwa zawodowego i stwarzać im warunki do korzystania z różnych narzędzi, rozwiązań i form działania przez tę jednostkę inicjowanych. Świadomość na temat niskiego poziomu doradztwa zawodowego w Polsce jest już dość powszechna, również wśród kadr jednostek samorządów terytorialnych. Przeprowadzono w tym zakresie różne badania, np.: "Ocena realizacji usług poradnictwa zawodowego w projektach komponentu regionalnego PO KL wdrażanego w województwie pomorskim" Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku (2014), "Raport końcowy z realizacji

badania: Stan i rola doradztwa zawodowego w wybranych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego”, czy też “Raport dotyczący stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej”, a także Podwójcic, K. “Diagnoza stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych w relacjach dyrektorów szkół i osób realizujących doradztwo.” Warszawa 2015: Instytut Badań Edukacyjnych.

Ponadto, o słabości systemu w tym zakresie świadczy również fakt braku programów do realizacji tego zadania, które aktualnie są w fazie tworzenia (ORE - projekt “Efektywne doradztwo edukacyjno-zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych” jest realizowany w ramach osi priorytetowej II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji. “Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie. Program Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020” - projekt pozakonkursowy o charakterze koncepcyjnym). Aktualnie powstaje w tej dziedzinie coraz więcej publikacji i poradników skierowanych do nauczycieli doradców zawodowych, uczniów i rodziców (pl). W 2017 roku kontynuowana jest realizacja zadania - testowanie ramowych programów realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego i wypracowanie ich ostatecznych wersji oraz rozpocznie się realizacja kolejnych zadań polegająca m.in na: wypracowaniu ostatecznych, dostosowanych do nowej struktury systemu oświaty, wersji programów preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa edukacyjno-zawodowego na podstawie wniosków z testowania oraz dokumentów związanych z reformą systemu oświaty przygotowaniu rekomendacji dotyczącej e-zasobów wspierających realizację programów opracowaniu rekomendacji do rozporządzenia MEN dotyczącego doradztwa zawodowego w szkołach; przygotowaniu wzorcowych rozwiązań organizacyjnych funkcjonowania wewnętrznych systemów doradztwa (WSD); rozpoczęciu seminariów wdrożeniowych dla JST.

Jakie są trendy w rozwoju tego obszaru w Europie można dowiedzieć się m. in. z wyżej wymienionego Raportu...³, który prezentuje ciekawe rozwiązania w trzech krajach.

“W Anglii są wprowadzane nowe rozwiązania dotyczące udzielania pomocy uczniom w zakresie doradztwa zawodowego. Szkoły będą musiały współpracować z zewnętrznymi dostawcami i ekspertami w zakresie poradnictwa, kariery, aby zapewnić uczniom porady w zakresie doradztwa (będą zmuszone częściowo sfinansować te usługi), a przede wszystkim będą miały obowiązek zapewnienia dostępu do niezależnego i bezstronnego doradztwa zawodowego dla uczniów. (...) Nowe przepisy wprowadzają również obowiązki dla lokalnych władz w celu wsparcia doradztwa zawodowego poprzez włączenie lub pomoc w uczestnictwie młodzieży w edukacji lub szkoleniach”.³

Poradnictwo zawodowe zajmuje istotne miejsce także na Węgrzech, zarówno w systemie edukacji, jak i polityki społecznej. Obowiązek zapewnienia obywatelom dostępu do poradnictwa zawodowego w kształceniu regulują cztery ustawy. “Wprowadzono tam osobny obowiązkowy przedmiot ‘poradnictwo zawodowe’ dla uczniów w wieku 13-14 lat. Oprócz tego doradca zawodowy lub wychowawca klasy przeprowadza indywidualne spotkania z uczniami, trwające godzinę tygodniowo, które mają na celu pomoc w wyborze ścieżki edukacyjnej i szkoleń oraz kariery zawodowej. Poradnictwo zawodowe zostało w systemie szkolnym ujęte na wszystkich etapach kształcenia. Przeprowadzane są też kursy z zakresu zawodoznawstwa. Wprowadzono obowiązkowy przedmiot ‘wiedza o przedsiębiorczości’, a młodzież ze szkół zawodowych uczestniczy w programie orientacji zawodowej, który obejmuje również praktyki zawodowe i zajęcia z zakresu planowania ścieżki kariery.”

W Austrii uczniom oferuje się specjalne kursy prowadzone przez doradców zawodowych kształtujące dojrzałość i odpowiedzialność za planowanie dalszej kariery zawodowej.

Holandia włącza elementy doradztwa zawodowego do wszystkich przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych w szkołach średnich (J. Ratajczak 2015).

Innym przykładem dobrej praktyki jest doradztwo zawodowe na Słowacji. “Uczniowie mają do wyboru dwa przedmioty opcjonalne – wprowadzenie do świata pracy i firmę szkoleniową. To w ramach tych zajęć realizowane są treści z zakresu poradnictwa zawodowego. We wszystkich szkołach podstawowych oraz ogólnokształcących i zawodowych zatrudnieni są nauczyciele, tzw. doradcy wychowawczy, którzy zajmują się orientacją zawodową uczniów” (J. Ratajczak 2015).

Opisane rozwiązania stosowane w omówionych opracowaniach mogą stanowić inspirację dla jednostek samorządów terytorialnych do wspomagania szkół i placówek oświatowych w zakresie realizacji zadań poradnictwa zawodowego.

Bibliografia:

1. "Ocena realizacji usług poradnictwa zawodowego w projektach komponentu regionalnego PO KL wdrażanego w województwie pomorskim" Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku (2014). Strona internetowa WUP w Gdańsku: http://porp.pl/badania-i-analizy?obszar_tematyczny=Poradnictwo+zawodowe&nazwa=&filtr%5B4%5D%5Bod%5D=&filtr%5B4%5D%5Bdo%5D=&filtr%5B5%5D=&filtr%5B6%5D=&filtr%5B7%5D=
2. Raport końcowy z realizacji badania: "Stan i rola doradztwa zawodowego w wybranych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego" ASM Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. (2012) na zlecenie KOWEziU. Strona internetowa ORE :<https://www.ore.edu.pl/ksztaczenie-zawodowe-i-ustawiczne/7370-poradnictwo-zawodowe?2108bbc95adf0e08b5c238de389ea414=e2d5d84aab0241edfd13e9adc3cd15f5>
3. Raport dotyczący stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej KOWEziU, D. Kukła, Warszawa 2012. Strona internetowa ORE: <https://www.ore.edu.pl/ksztaczenie-zawodowe-i-ustawiczne/7370-poradnictwo-zawodowe?2108bbc95adf0e08b5c238de389ea414=e2d5d84aab0241edfd13e9adc3cd15f5>
4. Raport „Diagnoza potrzeb JST - Miejska Grupa Wymiany Doświadczeń.
5. Grupy Wymiany Doświadczeń w zarządzaniu Oświatą. Akademia młodego przedsiębiorcy / Zajęcia pozalekcyjne z elementami przedsiębiorczości-Miasto Dzierżoniów
6. Grupy Wymiany Doświadczeń w zarządzaniu oświatą. Karta opisu dobrej praktyki- „Wiosna Zawodowców”- Powiat Jędrzejów.
7. Grupy Wymiany Doświadczeń w zarządzaniu oświatą. Karta opisu dobrej praktyki- Doradztwo zawodowe. Targi Pracy i Edukacji- Powiat Nowosolski.
8. Podwójcic, K. "Diagnoza stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych w relacjach dyrektorów szkół i osób realizujących doradztwo." Warszawa 2015: Instytut Badań Edukacyjnych. <http://eduentuzjasci.pl/publikacje-ee-lista/raporty/228-raport-z-badania/diagnoza-stanu-doradztwa/1232-diagnoza-stanu-doradztwa.html>
9. Joanna Ratajczak (2015) System doradztwa zawodowego w Polsce na tle innych krajów UE. <http://www.edukator.ore.edu.pl/system-doradztwa-zawodowego-w-polsce-na-tle-innych-krajow-ue/>
10. Pomagam mojemu dziecku wybrać zawód i szkołę ponadgimnazjalną. Broszura dla rodziców. KOWEziU Warszawa 2013 <https://www.ore.edu.pl/ksztaczenie-zawodowe-i-ustawiczne/7370-poradnictwo-zawodowe?2108bbc95adf0e08b5c238de389ea414=e2d5d84aab0241edfd13e9adc3cd15f5>